

УДК 378.147

СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА – НАЙВАЖЛИВІШИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НОВИХ ЖИТТЄВИХ ОРІЄНТИРІВ ОСОБИСТОСТІ

А. О. Туровська

студентка 5 курсу, група МОіАм-51, навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

Науковий керівник – к.пед.н., доцент С. С. Якубовська

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

Розглядаються головні пріоритети і принципи розвитку системи вищої освіти в Україні, яка має стати найважливішим чинником гуманізації суспільних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості. У зв'язку з цим в умовах університету має створюватися якісно нова освітня система, спрямована на інтелектуальний і духовно-моральний розвиток особистості студента.

Ключові слова: вища освіта, особистість, розвиток, самореалізація, самовизначення, сучасні педагогічні технології.

Рассматриваются главные приоритеты и принципы развития системы высшего образования в Украине, которая должна стать важнейшим фактором гуманизации общественных отношений, формирования новых жизненных ориентиров личности. В связи с этим в условиях университета должна создаваться качественно новая образовательная система, направленная на интеллектуальное и духовно-нравственное развитие личности студента.

Ключевые слова: высшее образование, личность, развитие, самореализация, самоопределение, современные педагогические технологии.

The paper considers the main priorities and principles of higher education in Ukraine which has to become a major factor in the humanization of social relations, the formation of new life orientation of the personality. In this regard, the university environment has to create a qualitatively new education system aimed at the intellectual, spiritual and moral development of the student's personality.

Keywords: higher education, personality development, self-realization, self-determination, modern educational technologies.

Реалізація нововведень у системі вищої освіти передбачає перехід на нові підходи, впровадження новітніх технологій, пошук системотвірного чинника, який забезпечив би цілісність усіх рівнів фахової підготовки та трудової діяльності, а також орієнтацію викладачів вищої школи на застосування методів, що сприятимуть розвитку творчих засад особистості на ґрунті її індивідуальних особливостей.

Проблема зміни парадигми навчання від «об'єкт-суб'єктної» на «суб'єкт-суб'єктну» є надзвичайно актуальною у даний час. Вирішенню цієї проблеми сприяє використання сучасних педагогічних технологій, що розвивають творчий потенціал, активізують мислення студентів.

Аналіз наукових досліджень і публікацій свідчить, що вчені приділяють значну увагу даному питанню. Вдосконаленню організації навчального процесу, менеджменту якості

освіти просвячено велику кількість публікацій, монографій, конференцій різного рівня. Цю проблему досліджували К. О. Баханов, К. Ф. Нор, О. М. Пехота, Л. В. Пироженко, О. І. Пометун, Г. П. П'ятакова, Г. К. Селевко, О. Г. Ярошенко, І. С. Якиманська, Н. В. Артикуца, О. М. Клоченок, Т. О. Лішук, Л. Й. Волкова, Т. В. Дуткевич та ін. Узагальненим висновком наукових розвідок є те, що освіта виступає ключовою ланкою процесу формування нових підходів, орієнтованих на гуманістичні цінності, та важливою передумовою успішного входження її до європейського освітнього простору.

Проте багато аспектів даного питання все ж таки потребують подальшого дослідження та практичного застосування.

Мета статті – окреслити шляхи формування міжособистісної взаємодії між майбутніми фахівцями та викладачами в умовах глобалізації та євроінтеграції.

Сучасний вектор розвитку, який обрала Україна, передбачає розуміння та сприйняття базових європейських цінностей, які, перш за все, полягають у гармонізації потреб кожної особистості із запитамі суспільства. Саме на реалізацію цієї базової концепції спрямовано стратегію розвитку європейського простору «Європа 2020» [1]. Відповідно і вища освіта XXI століття має бути орієнтованою на особистість, базуватися на загальнолюдських цінностях і стати найважливішим чинником гуманізації суспільних відносин і формування нових життєвих орієнтирів особистості. В її центрі має бути людина, вихована в демократичних традиціях і підготовлена до співробітництва з іншими людьми та народами. Адже мета освіти полягає в тому, щоб наблизити людину до вдосконалення власної природи, допомогти їй самореалізуватися.

Нині в Україні ведеться інтенсивний пошук і впровадження нових форм і методів навчання студентів, які розвиватимуть творчий потенціал, активізуватимуть мислення студентів, підвищать інтерес студентів до дисципліни та наблизять навчання до практики повсякденного життя. Освіта повинна бути цікавим і захоплюючим процесом, який сприяє особистісному і професійному зростанню людини. Адже виклик часу актуалізує питання забезпечення належного рівня якості освіти у вищих школах України з метою підготовки висококваліфікованих фахівців, професіоналів із творчим підходом до роботи, інноваційним мисленням, багатим багажем знань, інтелектуальними здібностями, практичними навичками роботи, здатних швидко реагувати на мінливості часу, не тільки створювати конкурентоспроможний продукт, а й генерувати нові ідеї для майбутнього.

У зв'язку з цим в умовах університету має створюватися якісно нова освітня система, здатна моделювати та відтворювати в дійсності усю багатоманітність явищ і зв'язків матеріального й духовного життя суспільства, спрямована на інтелектуальний і духовно-моральний розвиток особистості студента. Тобто змінюватися повинна основна освітня мета – тепер вона полягає не стільки у засвоєнні знань, скільки у забезпеченні умов для самовизначення і самореалізації особистості. Той, хто навчається, стає суб'єктом пізнавальної діяльності, а не об'єктом педагогічної дії [2]. За цих умов діалогічні відносини викладача і того, хто навчається, мають визначати основні форми організації навчального процесу.

Освіта XXI століття, як зазначає Ю. Жидецький [3], – це освіта діалогу шляхом самостійності, самоорганізації й темперації, що ґрунтується на позитивній мотивації навчальної діяльності; навчанні на високому рівні інтелектуальних і вольових труднощів; бажанні та вмінні постійно спілкуватися з буттям для адекватної зміни своєї життєтворчості.

Сучасні підходи професійної освіти у вищих навчальних закладах спрямовані на переведення студента з об'єкта впливу на нього викладача в активного суб'єкта навчання. Відповідно традиційні форми навчання (лекції, практичні заняття, семінари) підпорядковані головній меті: дати студентам орієнтир у самостійній їхній роботі. Викладач лише спрямовує та організовує їхню діяльність, намагається розвинути в особистості активність, критичне мислення, вміння імпровізувати, вирішувати складні питання, займатися самокритичною

діяльністю. Важливо, щоб пошук відбувався не шляхом проб і помилок, а більш раціонально з погляду витрат часу і затрат зусиль. Значимий педагог сьогодні – це одночасно професіонал і особистість. Для того, щоб стати значимим, необхідно практичне оволодіння всіма видами педагогічної культури. Щоб зробити процес навчання ефективним, недостатньо використовувати тільки традиційні методики викладання. Рішення цієї проблеми може бути досягнуто завдяки використанню інноваційних технологій в навчанні [4], що орієнтує викладача на перехід від педагогічного традиціоналізму до впровадження нових форм і методів проведення навчальних занять, які успішно використовують викладачі університету.

Реалізація завдань удосконалення освіти у вищому навчальному закладі шляхом впровадження інтерактивних методів навчання на всіх етапах навчального процесу спонукає не лише студента, але й викладача до постійної творчості, сприяє розвитку педагогічних здібностей, орієнтує на пошук унікальних якостей студентів, особливостей їх мислення. При цьому основними складовими ефективності заняття є ґрунтовні теоретичні знання студентів, ретельне планування заняття та творчий підхід викладача. Викладання програмного матеріалу здійснюється шляхом активізації знань студентів як ретроспективних, що побудовані на базі міжпредметних зв'язків, так і новостворених, які студент отримує під час лекції за допомогою викладача та самостійного мислення.

Кожен викладач повинен переглядати свої методи роботи з метою проведення занять згідно з умовами сьогодення. Він повинен так організувати навчальну діяльність, щоб студент мав можливість зробити для себе відкриття, в результаті якого він синтезує знання, встановлює взаємозв'язки між різноманітними явищами, робить висновки, формує нові визначення. Здатність створювати знання – природна невід'ємна властивість мислення людини [5]. Тому необхідно це враховувати у навчальному процесі.

З врахуванням того, що одним з найважливіших завдань сучасної освіти – долучити студентів до світового банку знань, – використання комп'ютерної системи стає невід'ємною складовою вивчення будь-якої дисципліни. Викладачі університету використовують різні види мультимедійних засобів навчання, які дають можливість не тільки демонструвати об'єкти й процеси, що вивчаються, а й досліджувати їх. У багатьох випадках викладачі використовують мультимедійну презентацію матеріалу лекції сукупно з іншими інтерактивними методами навчання: ілюстративний, активний роздатковий матеріал до лекційного заняття, в тому числі словники ключових термінів та понять, тестові завдання, метод проблемного викладання, презентації, дискусії, аналіз конкретних ситуацій, кейс-стаді, метод мозкового штурму тощо. Більшість викладачів університету у ході лекції «розмовляють», а не говорять з аудиторію, що сприяє створенню діалогової форми навчання (лекція-бесіда, лекція-діалог).

Отже, як свідчить практика, аналіз та оцінка якості навчального заняття – одна з найскладніших проблем у педагогічній науці та практиці, вирішення якої залежить від правильного, педагогічно доцільного вибору форм організації навчання, застосування різних видів навчальних занять і забезпечується глибоким та всебічним аналізом дидактичних, розвиваючих та виховних можливостей кожного викладача.

Проте сьогодні перед вищим навчальним закладом стоїть завдання не лише надати майбутньому фахівцеві знання та сформувані у нього уміння у межах відповідної галузі господарювання, але й зорієнтувати його на постійне самовдосконалення, самоосвіту. Адже вимоги суспільства до фахівця постійно змінюються, з'являються нові технології, і зайняти гідне місце у фаховій спільноті можливо лише при постійному розвитку власного потенціалу та нарощуванні особистих ресурсів, що дозволить у майбутньому активно вирішувати особистісні проблеми переходу до виконання професійної, активної, самостійної та відповідальної соціальної ролі.

1. Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Retrieved from <http://www.eea.europa.eu/policy-dokuments/com-2010-2020-europe-2020>.
2. Сулім Є. Інноваційні виклики сучасності й динаміка модернізації національної освіти / Є. Сулім // Вища школа. – 2013. – № 7. – С. 7–12.
3. Жидецький Ю. Розвиток відповідальності особистості у ступеневій освіті / Ю. Жидецький // Професійна освіта. Збірник наукових праць. – Львів, 2004. – С. 31–36.
4. Туровська Г. І. Впровадження інтерактивних форм навчання – один з найважливіших напрямів удосконалення підготовки студентів у сучасному вищому закладі / Г. І. Туровська, Т. А. Костюкова // Технології навчання. Збірник науково-методичних праць. Випуск 14. – Рівне, 2015. – С. 66–78.
5. Бадмаев Б. Ц. Психология и методика ускоренного обучения. – М. : Гуманит. Изд. Центр «ВЛАДОС», 1998. – 272 с.